

Stockholms
stad

**Föreningslivets
tillgång till
skollokaler – utöver
idrottslokaler
Slutrapport
December 2017**

stockholm.se

Föreningslivets tillgång till skollokaler

Slutrapport

December 2017

Dnr: UTBF 2.6.3-7926/2017, KUF 1.1/2627/2016, IDF 03.01/929/2016
Utbildningsförvaltningen Kulturförvaltningen Idrottsförvaltningen,
SISAB

Sammanfattning

Stockholms stad har höga ambitioner om att tillgängliggöra skollokaler för föreningslivet och andra aktörer efter skoltid. I slutet av 2016 tillsattes en projektgrupp med representanter från utbildnings-, kultur- och idrottsförvaltningarna samt SISAB med uppdraget att öka tillgången av skollokaler, utöver skolidrottssalar, till föreningslivet under kvällar och helger. Projektgruppen påbörjade ett arbete med att göra skollokaler bokningsbara i sju utvalda pilotskolor.

I 2017 års budget fick utbildnings- och kulturnämnden uppdraget att tillsammans med idrottsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skollokaler utöver skolidrottssalar till föreningslivet. Minst en skollokal per stadsdelsnämndsområde skulle tillgängliggöras under året.

Inom projektet görs totalt tretton nya skollokaler tillgängliga via stadens bokningssystem i nio skolor i sju stadsdelsnämndsområden under 2017. Lämpliga lokaler i sju pilotskolor har installerats med kodlås. Ytterligare två skolor har utökat utbudet av skollokaler via bokningssystemet.

Uthyrning via bokningssystemet ska ske på samma sätt, oavsett typ av skollokal, och inte påverka skolornas resurser eller orsaka otrygghet. Skolorna har fortsatt arbetsmiljömässigt samordningsansvar i lokalerna samt ansvarar för att uthyrningen och lokalen är i godtagbart skick i förhållande till föreningslivet (den som hyr lokalen).

Slutrapporten presenterar det utökade utbudet av bokningsbara skollokaler i staden under 2017, ansvarsfrågor samt det som utretts hittills angående ersättning till skolorna och taxor. Rapporten föreslår tillvägagångssätt för att fler skollokaler ska göras bokningsbara i framtiden. Detta är dock avhängt att de ekonomiska frågorna löses framöver. Parallellt uppdrar utbildningsnämnden SISAB att under 2018 inventera ytterligare skollokaler som kan bli bokningsbara för föreningar.

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning	5
1.1 Mål och avgränsningar	5
1.1.1 Avgränsningar.....	6
1.2 Uthyrning av skollokaler idag	6
1.2.1 Uthyrning via stadens bokningssystem	6
1.2.2 Uthyrning av skolan med eget avtal	6
1.2.3 Uthyrning via lokalenheten	6
2 Resultat	7
2.1 Måluppfyllelse – ökat utbud	7
2.2 Ansvar vid uthyrning via stadens bokningssystem	9
2.2.1 Rondering	9
2.3 Ersättning till skolorna samt taxor.....	10
2.4 Fler bokningsbara skollokaler i framtiden	11
2.4.1 Behovsbedömning	11
2.4.2 Marknadsföring.....	11
2.4.3 Utredningar och investeringar	11
2.4.4 Uppföljning.....	12
3 Arbetssätt	13
3.1 Projektorganisation	13
3.2 Samarbetsformer	13
3.3 Metoder och verktyg	13
4 Förslag	14
Bilagor	15

1 Inledning

1.1 Mål och avgränsningar

Stockholms stad har höga ambitioner om att tillgängliggöra skollokaler för föreningslivet och andra aktörer efter skoltid. I slutet av 2016 tillsattes en projektgrupp med representanter från utbildnings-, kultur- och idrottsförvaltningarna samt SISAB med uppdraget att öka tillgången av skollokaler, utöver skolidrottssalar, till föreningslivet under kvällar och helger.

Projektets effektmål:

- Ökad tillgång på skollokaler för föreningsliv och civilsamhälle.
- Bidra till ett växande föreningsliv genom att skollokaler tillgängliggörs.
- Effektivt lokalutnyttjande av stadens gemensamma lokaler.

Projektets projektmål som fastställdes i projektplanen:

- Utse pilotskolor som i ett första skede ska utredas för att kunna öppna upp lokaler för föreningslivet genom att möjliggöra bokning via idrottsförvaltningens bokningssystem.
- Redovisa lämpliga lokaler att öppna upp i pilotskolorna.
- Redovisa följder och konsekvenser med att öppna upp lokaler i pilotskolorna. Utreda ansvar vid olyckshändelser.
- Kontakta lokalt föreningsliv omkring pilotskolorna för att tydligare utreda efterfrågan av lokalerna.
- Utreda nya skolkostnadsersättningar i syfte att öka tillgången till skollokaler.
- Förtydliga arbetsmiljöansvaret vid uthyrning av skollokaler.

Projektgruppen prioriterade arbetet under 2017 med sju utvalda pilotskolor. I 2017 års budget fick dock utbildnings- och kulturnämnden uppdraget att tillsammans med idrottsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skollokaler utöver skolidrottssalar i minst en skollokal per stadsdelsnämndsområde under året. Kultur-, utbildnings- och idrottsnämnden skulle också utreda och implementera nya skolkostnadsersättningar i syfte att öka antalet bokningsbara lokaler.

Mot denna bakgrund har projektgruppens mål förändrats under året, men fokus har varit pilotskolorna. Projektgruppen anser att de ekonomiska frågorna (skolkostnadsersättning, taxor med mera) måste lösas innan skollokaler i en stor skala kan bli bokningsbara.

Slutrapporten presenterar det utökade utbudet av bokningsbara skollokaler i staden 2017, ansvarsfrågor samt det som utretts hittills angående ersättning till skolorna och taxor (bilaga). Rapporten föreslår även tillvägagångssätt för att fler skollokaler ska göras bokningsbara i framtiden. Detta är dock avhängt att de ekonomiska frågorna löses framöver. Delrapport 1 från juni 2017 är bilagd.

1.1.1 Avgränsningar

Målgrupper för projektet är primärt den del av Stockholms föreningsliv som inte är idrottsföreningar och i andra hand privatpersoner eller andra organisationer. Projektet har avsett att öka utbudet av bokningsbara skollokaler via stadens bokningssystem och främst genom att installera kodlås.

1.2 Uthyrning av skollokaler idag

Det finns idag olika sätt att hyra ut lokaler i en skola. Nedan beskrivs de olika möjligheter som finns. Huvudregeln som alltid gäller är att skolan måste kontakta fastighetsägaren (SISAB eller annan fastighetsägare) för godkännande av en uthyrning.

1.2.1 Uthyrning via stadens bokningssystem

Det enklaste och vanligaste sättet att hyra ut skollokaler är via stadens bokningssystem som idrottsnämnden ansvarar för. De flesta skollokaler som hyrs ut på detta sätt är idrottssalar, men allt fler skolor hyr även ut andra lokaler som till exempel klassrum eller matsalar. Uthyrning via bokningssystemet innebär att skolan inte behöver ta ställning till frågor som taxor eller vem man kan hyra ut till. Hösten 2016 hyrdes 6 300 timmar ut på detta sätt i stadens kommunala skolor.

1.2.2 Uthyrning av skolan med eget avtal

En skola kan också hyra ut lokaler genom att träffa avtal med en hyresgäst. Det kan till exempel röra sig om en förening som vill hyra klassrum eller annan lokal vid något eller några enstaka tillfällen. Skolan får aldrig sluta avtal som sträcker sig över en längre period än sex månader (detta regleras i utbildningsnämndens delegationsordning).

1.2.3 Uthyrning via lokalenheten

Om någon önskar hyra lokaler i en skola över längre tid än sex månader måste avtalet tecknas av utbildningsförvaltningens lokalenhet. Det kan till exempel röra sig om en närliggande skola som vill hyra en viss undervisningslokal över längre tid. Ett särskilt avtal upprättas då mellan lokalenheten och den som önskar hyra lokalen. Uthyrningen sker alltid i dialog med skolan. Vid uthyrning

genom eget avtal antingen träffat av skolverksamheten själv eller lokalenheten finns idag ingen vägledning kring den hyressättning som ska användas, utgångspunkten är därför att uthyrning sker till marknadshyra.

2 Resultat

2.1 Måluppfyllelse – ökat utbud

Projektets effektmål ska uppnås på längre sikt och ska följas upp efterhand. Projektgruppen anser att projektet bidrar till ökad tillgång till skollokaler för föreningslivet eftersom utbudet av bokningsbara lokaler ökar. Projektet kan bidra till ett växande föreningsliv när fler lokaler blir tillgängliga men det är avhängt föreningars vetskap om stadens bokningssystem.

Många projektmål var uppfyllda och presenterades i delrapport juni 2017 (dnr UTBF 2.6.2-7821/2016). Delrapport presenterade resultatet av utredningar som genomförts på sju utvalda pilotskolor (Abrahamsbergsskolan, Bäckahagens skola, Lindeskolan, Östbergaskolan, Hässelbygårdsskolan, Skärholmens gymnasium och Johan Skytteskolan) som valts ut utifrån kulturförvaltningens behovsbedömning. I rapporten fastställdes vilken typ av skollokal som är lämplig för uthyrning via bokningssystemet samt skolornas arbetsmiljöansvar för skolverksamheten med anledning av uthyrningen.

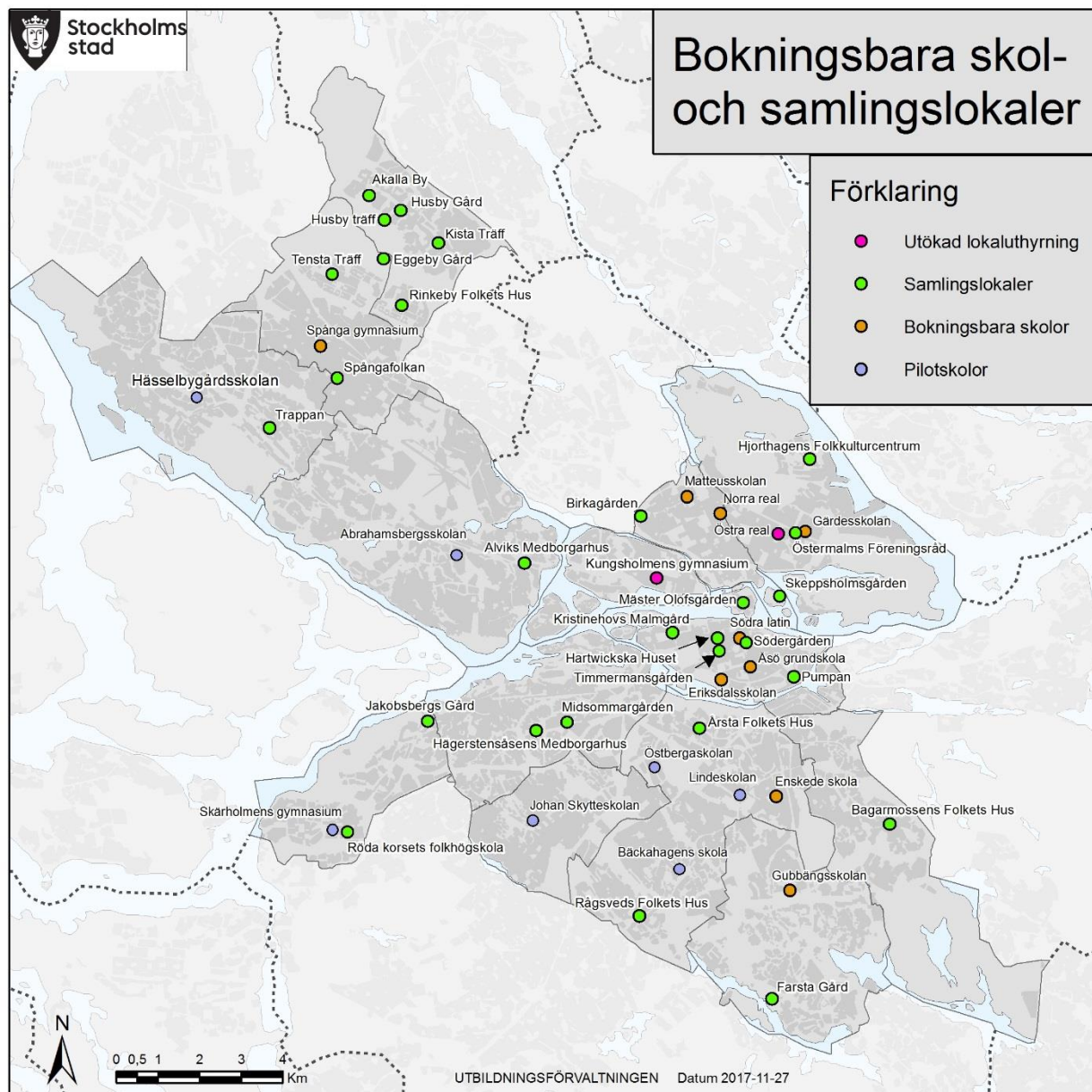
Trots budgetuppdraget 2017 att minst en skollokal per stadsdelsnämndsområde skulle tillgängliggöras har pilotskolorna prioriterats. Projektgruppen insåg att fler skollokaler i skolor som inte redan var bokningsbara inte skulle vara möjligt att genomföra under året på grund av olösta ekonomiska frågor samt för snäv tidplan för så omfattande utredningar och installationer.

Projektgruppen försökte tillgängliggöra ytterligare skollokaler genom att utöka utbudet i skolor med kvällsvaktmästare och som redan ingår i bokningssystemet. Men det är få skolor som idag har kvällsvaktmästare, samtidigt som projektets utgångspunkt varit att installera kodlås i syfte att slippa behovet av kvällsvaktmästare.

Projektet har pågått mellan 2016-11-18 till 2017-12-31. Totalt har förvaltningarna tillsammans med SISAB tillgängliggjort tretton nya skollokaler via stadens bokningssystem i nio skolor i sju stadsdelsnämndsområden (karta). Installationen av kodlås i

pilotskolorna har dragit ut på tiden och lokalerna kommer bli bokningsbara under januari 2018. Ytterligare två skolor har utökat utbudet via bokningssystemet: Östra Reals gymnasium och Kungsholmens gymnasium. Dessa skolor ingår sedan tidigare i bokningssystemet och har inte försetts med kodlås. I dessa skolor krävs kvällsvaktmästare för att hantera uthyrning.

Skollokalerna kommer att vara bokningsbara standardöppettiderna måndag-fredag kl. 17-22, lördag kl. 9-19, söndag kl. 9-22. Tiderna stäms av med respektive skola för att inte påverka schemalagd undervisningstid.

2.2 Ansvar vid uthyrning via stadens bokningssystem

Uthyrning via bokningssystemet ska ske på samma sätt, oberoende av typ av skollokal, och inte påverka skolornas resurser eller orsaka otrygghet.

Stockholms stad ansvarar för utrustningen som ingår i uthyrningen i den uthyrda lokalen. Utbildningsnämnden och SISAB har genom upprättat ramavtal avtalat ansvarsfördelningen gällande reparation, underhåll, skötsel och besiktning mellan hyresgäst och fastighetsägare. Skolorna har ett arbetsmiljörättsligt samordningsansvar i lokalerna liksom ett ansvar för lokalen och den utrustning som får nyttjas av den som hyr lokalen. Rektor ansvarar för felanmälan av brister och skador i lokalerna och ansvarar även för lös egendom och delar av den fasta inredningen.

Trots att besiktning sker kan skada på person uppstå vid användandet av utrustning exempelvis på grund av att utrustningen inte är korrekt monterad. Utgångspunkten är att den som nyttjar utrustningen ska återlämna den i samma skick som när den togs i bruk. Om skada på utrustning uppstår när en förening nyttjar utrustningen ska det åligga föreningen att omedelbart informera idrottsförvaltningen och skolan om skadan.

Vid bokning av en förening (och andra kunder) skickas en bokningsbekräftelse där gällande krav och bokningsregler beskrivs. Bokningsmöjligheten kan låsas om kunden inte följer gällande regelverk. Det finns även ett regelverk för avbokning ifall upplåtelsen av något skäl befaras innebära fara, skada eller polisingripande. Trots informationsskyldigheten bör skolan ha en rutin där lokalen går igenom efter varje uthyrningstillfälle för att kontrollera att utrustningen i lokalen liksom lokalen i sig är i ett säkert skick.

2.2.1 Rondering

Föreningarna bokar skollokal via stadens bokningssystem. Kodlås behövs för att undvika behovet av kvällsvaktmästare samt att underlätta så mycket för skolorna som möjligt. Skolverksamheten ska inte påverkas av uthyrningen.

I takt med att antalet bokningsbara skollokaler ökar i stadens bokningssystem krävs ökade resurser till idrottsförvaltningens bokningsenhet och ambulerande tillsyn. Projektgruppen föreslår att idrottsförvaltningen ansvarar för att begära ökat anslag när fler skollokaler blir tillgängliga via bokningssystemet.

Samordningsansvar:

- Skyddsarbetet ska samordnas så att risker för ohälsa och olycksfall kan förebyggas.
- Tidsplanera arbetet så att inte olika arbetsmoment kolliderar med varandra eller inte ges tillräcklig tid för utförande.
- Ordna allmänna skyddsanordningar såsom räcken, avgränsningar, fasta fästeanordningar för fallskydd, skyltning, golvtäckning.
- Se till att personalutrymmen i tillräcklig omfattning och av tillfredsställande standard finns.
- Se till att det blir klart vem som ska ansvara för andra skyddsanordningar som behövs, exempelvis brandskyddsutrustning och förstahjälpen utrustning.
- Ta fram lokala ordnings- och förhållningsregler kring exempelvis inpassering, rökning, skyddsutrustning, larmrutiner.
- På driftsstället sätta upp anslag som talar om vem som har samordningsansvar (4 § arbetsmiljöförordningen) på synlig plats, och att det finns rutiner vid uthyrning av lokalerna att informera om vem som är samordningsansvarig och vilka eventuella förhållningsregler som finns.

2.3 Ersättning till skolorna samt taxor

En separat arbetsgrupp har tagit fram underlag gällande skolkostnadsersättningen och taxor som presenteras i bilaga 1. Utredningen är inte slutförd då flera frågor kvarstår att utreda, till exempel överföring av budgetanslag samt kostnaden för ett utökat utbud av bokningsbara skollokaler. Slutsatsen är hittills att kostnaden för ersättningen till skolorna inte bör bekostas av utbildningsnämndens budgetmedel utan att anslagen bör ligga hos exempelvis idrottsnämnden eller kulturnämnden.

När det gäller taxor så behövs det tydliggöras vilken nämnd som ansvarar för vilka föreningar, det vill säga hur föreningar som inte är idrottsföreningar (kulturföreningar och övriga föreningar) ska hanteras. Det innefattar klassificering av dessa föreningar, ansvar för beslut om nolltaxa och kriterier för nolltaxa. Det finns även behov av en översyn av taxor för övriga skollokaler, när ”icke nolltaxe-hyresgäster” bokar sådana.

I bilaga 1 finns sammanställning av nuläge samt underlag för bedömningar av de ekonomiska frågorna.

2.4 Fler bokningsbara skollokaler i framtiden

2.4.1 Behovsbedömning

Projektgruppen anser att tillgången av bokningsbara skollokaler ska utgå ifrån en behovsbedömning där bland annat lokala förutsättningar är viktigt att ta hänsyn till. Exempelvis är antalet och avståndet till samlingslokaler avgörande.

Kulturförvaltningen arbetar nära föreningslivet och kulturnämnden samordnar stöd till civilsamhället som upplåter samlingslokaler till föreningar. Därför anser projektgruppen att kulturnämnden ska ansvara för att identifiera behovet av bokningsbara skollokaler under kvällar och helger. Kulturnämnden har även en roll att lotsa och informera om tillgången till lokaler. På samma sätt ansvarar idrottsnämnden för behovsbedömning gällande skolidrottssalar.

Behovsbedömningen stäms av med utbildningsförvaltningen för att avgöra vilka skolor och skollokaler som är lämpliga att tillgängliggöra (bland annat avböja där det planeras för större byggprojekt). Ambitionsnivån på antalet bokningsbara skollokaler bör utgå ifrån kulturförvaltningens behovsbedömning.

Framöver anser projektgruppen att utgångspunkten bör vara att utgå ifrån att installera kodlås för att slippa behovet av kvällsvaktmästare på skolorna. Det bör även gälla de 15 skolor som redan ingår i bokningssystemet.

2.4.2 Marknadsföring

För att uppnå effektmålet att bidra till ett växande föreningsliv krävs att föreningar blir informerade om att skollokaler finns tillgängliga och bokas via stadens bokningsenhet (som nås via idrottsförvaltningen). Projektgruppen föreslår att ansvaret för marknadsföring för föreningslivet ska ligga på idrottsnämnden och kulturnämnden. Samverkan behöver ske med stadsdelsnämnderna. Det är i linje med hur kontakten med föreningslivet fungerar idag.

2.4.3 Utredningar och investeringar

För att göra fler skollokaler bokningsbara och lättillgängliga är kodlås att föredra. Då krävs att lokalen utreds i frågor som brandskydd, avskiljbarhet från övriga lokaler et cetera. Kulturnämnden bekostade utredningarna inför kodlåsinstallationer i pilotskolorna. Utbildningsnämnden finansierade kodlåsinstallationerna. Inga medel har tillförts.

Utbildningsnämnden är SISAB: s primära hyresgäst i stadens kommunala grundskolor. Därför är det med fördel utbildningsnämnden som, med extra tillskott av medel, beställer de utredningar och investeringar som behövs för att tillgängliggöra skollokaler. Kostnad för utredningarna uppskattas till cirka 15 000 kr per skola. Den genomsnittliga investeringskostnaden för kodlås per skola är cirka 100 000 kr. Totalt hamnar kostnaden för utredningar och investeringar på cirka 115 000 kr per skola. Detta gäller kommunala grundskolor och extra medel bör därför inte innefattas i skolpengen till förvaltningen. Utökning av bokningsbara skollokaler under 2017 och 2018 är underfinansierat.

Utbildningsnämnden ska 2018 uppdra SISAB att inventera stadens kommunala skolor för att identifiera lokaler där kodlås underlättar för uthyrning. Bedömningen på möjlighet till tillgängliggörande ska vara utifrån bestämda kriterier, bland annat huruvida ombyggnad krävs eller inte, om ett annat större byggprojekt planeras på skolan, om skolan redan hyr ut idrottssalen och så vidare.

Vad gäller brandskydd och till- och frångänglighet styrs möjligheten till uthyrning via lag. Boverkets regler om publika lokaler gäller de lokaler dit allmänheten har tillträde, det vill säga vem som helst ska kunna vistas i lokalen. Det omfattar inte lokaler som måste anmälas, bokas eller där medlemskap krävs. I dessa lokaler är det arbetsmiljölagsstiftning och diskrimineringslagstiftning som styr när det handlar om tillgänglighet och frångänglighet.

Utifrån kulturförvaltningens behovsbedömning kan förvaltningarna tillsammans med SISAB göra en prioriteringsordning över skolor där kodlås ska installeras.

2.4.4 Uppföljning

Projektgruppen anser att utbildningsnämnden ska ansvara för att följa upp antalet bokningsbara skollokaler utöver skolidrottssalar, tillsammans med kultur- och idrottsnämnden. Kulturnämnden bevakar föreningars behov av bokningsbara skollokaler jämfört med antalet bokade skollokaler. Kulturnämnden ansvarar för att redogöra om ett ökat utbud av bokningsbara skollokaler bidrar till ett växande föreningsliv. Idrottsnämnden ansvarar för bokningsstatistik. Antalet bokade timmar presenteras i verksamhetsplanerna.

3 Arbetssätt

3.1 Projektorganisation

Projektgruppen har bestått av representanter från utbildning-, kultur- och idrottsförvaltningarna samt SISAB. En separat arbetsgrupp har utrett ersättningsfrågan vilket kommer att fortgå under 2018. SISAB har drivit projekten på pilotskolorna för att utreda och genomföra kodlåsinstallationer utifrån projektgruppens beställningar. Projektgruppen har fått stöd av stadsledningskontorets personalstrategiska avdelning i frågan om ansvarsförhållandet vid uthyrning av skollokaler.

3.2 Samarbetsformer

Samarbetet har fungerat bra. En gemensam projektmappp har funnits tillgänglig för projektgruppens representanter. Anteckningar och övrig information har distribuerats via mail.

Projektplan, delrapport och slutrapport diarieförs. Projektets diarienummer är: KUN 1.1/2627/2016, UTBN 2.6.2-7821/2016 och 2.6.3-7926/2017, IDN 03.01/929/2016.

3.3 Metoder och verktyg

Vid urvalet av pilotskolorna utgick kulturförvaltningen från en bedömning utifrån var samlingslokaler finns att tillgå idag samt särskilda lokala förutsättningar eller satsningar. Utredningarna av kodlås har omfattat en genomlysning av pilotskolornas lokaler, avskiljbarhet och brandskydd. Projektgruppen har träffat varje pilotskolas skolledning för att inhämta information och synpunkter.

4 Projektgruppens slutsatser

Ansvar vid uthyrning:

1. Skolorna har ansvar för skicket på den utrustning som finns i skollokalerna. SISAB och utbildningsnämndens ansvar i lokalerna hanteras genom ramavtal. Föreningar ansvarar för att återlämna lokaler och utrustning i samma skick som när den togs i bruk, i enlighet med idrottsnämndens avtal med respektive förening.
2. Idrottsnämnden ansvarar för rondering mot ersättning där kodlås finns installerat.

Ersättning till skolorna samt taxor:

3. Arbetsgruppen fortsätter med översyn av de ekonomiska delarna i enlighet med budgetuppdraget 2018. Den fortsatta översynen utgår ifrån bilaga 1 och innefattar:
 - a. Ersättningsnivån till skolorna, inklusive eventuella begränsningar.
 - b. Översyn av ansvaret för beslut om subventionerad taxa eller nolltaxa för föreningar som i första hand avser att hyra övriga skollokaler.
 - c. Översyn av de nuvarande nolltaxeberättigade föreningar som kulturnämnden ersätter skolorna för idag.
 - d. Översyn av om nuvarande taxor för övriga skolsalar är rimliga utifrån självkostnadsprincipen.
 - e. Hur intäkter från privata, kommersiella samt icke säsongsidrotter för skollokaler och samlingslokaler ska hanteras.

Fler bokningsbara skollokaler i framtiden:

4. Kulturnämnden bevakar behovet av bokningsbara skollokaler utöver skolidrottssalar. Förvaltningarna samarbetar med att tillgängliggöra fler skollokaler i stadens bokningssystem utifrån behovsbedömning.
5. Idrottsnämnden föreslås ansvara för att begära ökat anslag när fler skollokaler blir tillgängliga med kodlås alternativt att andra nämnder ger ökad ersättning.
6. Bokningssystemet ska eftersträvas att vara känt och lättillgängligt för alla föreningar. Idrottsnämnden och kulturnämnden ansvarar för att använda sina kanaler och även samverka med stadsdelsnämnderna vid behov.
7. Utbildningsnämnden finansierar utredningar och investeringar i kommunala grund- och gymnasieskolor.

Kostnaden har i pilotprojektet uppskattats till cirka 115 000 kr per skola. Idag inkluderas 15 skolor utan kodlås i bokningssystemet. Utbildningsnämnden har inte erhållit extra medel för utredningar och investeringar.

8. Utbildningsnämnden uppdrar SISAB att under 2018 inventera ytterligare skollokaler. Ingen nämnd har erhållit extra medel för utredningar och investeringar. Inventeringen sker parallellt med att de ekonomiska frågorna utreds enligt punkt 3.
9. En prioriteringsordning över skolor tas fram utifrån SISAB:s inventering samt kulturförvaltningens behovsbedömning. Kodlås installeras på skolor utifrån prioritering.
10. Utbildningsnämnden ansvarar att följa upp antalet bokningsbara skollokaler utöver skolidrottssalar med stöd från kulturnämnden och idrottsnämnden. Antalet bokade timmar redovisas i verksamhetsplanerna men förvaltningen ser hellre att antalet bokningsbara lokaler redovisas.

Bilagor

Bilaga 1. Skolkostnadsersättning PM 2017.

Bilaga 2. Delrapport 1 juni 2017.